

Kjønnsnøytral ekteskapslov?

10 grunner til at en kjønnsnøytral og felles ekteskapslov ikke er noen god idé

1 Hva konstituerer ekteskapet?

I Norge må et ekteskap tilfredsstillende 4 kriterier for å være gyldig:

- Kjønnsbestemt** – mann og kvinne.
- Antallsbestemt** – to personer.
- Slektsbestemt** – ikke med nære familiemedlemmer.
- Aldersbestemt** – minst 18 år gammel, eller 16 år med dispensasjon.

Det første og viktigste kriteriet, kjønnsbestemmelsen, har vært **felles i alle kulturer til alle tider**. De tre andre kriteriene har variert fra kultur til kultur.

Det er uholdbart å tro at man kan fjerne den mest grunnleggende bestemmelsen i ekteskapsdefinisjonen, men likevel beholde ekteskapet intakt. Ved å vedta en kjønnsnøytral eller felles ekteskapslov vil man for all framtid innføre en forståelse av ekteskapet som gjør det til noe fundamentalt annet enn det hittil har vært. **Ekteskapets grunnstruktur vil bli endret.**

2 Identiske samlivsformer?

Å innføre en Felles ekteskapslov betyr at man prøver å utviske forskjellen mellom to samlivsformer som er **vesensforskjellige**. Å påstå at enkjønnet og tokjønnet samliv er identiske, faller på sin egen urimelighet. Et enkjønnet forhold vil alltid måtte "låne" av heteroseksualiteten for å få barn. Det tilhører en annen kategori enn samliv mellom mann og kvinne.

Et ekteskap er mer enn et fellesskap av to personer. Det er et fellesskap av **to kjønn**. Ekteskapet mellom mann og kvinne er kulturbærende på en helt særegen måte og **vil aldri kunne erstattes** av noen annen samlivsform. Både forskning og erfaring viser at mor og far har hver sine unike bidrag å gi i barns oppvekst. De ikke kan erstatte hverandre.

3 Uansvarlig saksbehandling?

Prosessen som har ledet fram til det varslede forslaget om en Felles ekteskapslov, har vært oppsiktsvekkende **mangelfull**. Partiene som i 2005 programfestet en slik lov, bestemte seg for dette uten at det var gjennomført en eneste utredning, konsekvensanalyse, faglig rapport eller konferanse som belyste spørsmålet.

Når Barne- og likestillingsdepartementet nå forbereder et lovforslag om Felles ekteskapslov, er saksbehandlerne kun opptatt av **hvordan** en slik lov skal se ut, ikke **om** vi i det hele tatt bør innføre den. En lov som på sikt kan endre samfunnets samlivsverdier, struktur og kulturgrunnlag på en gjennomgripende måte, **fortjener en tværfaglig, langvarig og åpen behandling** der konklusjonen ikke er gitt på forhånd. At stemmegivningen i Stortinget kanskje blir avgjort på grunnlag av lobbyvirksomhet fra homofile aktivister i LLH og slagordpreget retorikk, er dypt urovekkende.

Frankrike er trolig det eneste landet som hittil har gjort et skikkelig arbeid for å vurdere om en slik lov vil være positiv for fremtidens samfunn. En kommisjon av 30 politikere og fagfolk ble i januar 2005 nedsatt av presidenten i den franske nasjonalforsamlingen. I 2006 konkluderte kommisjonen med at Frankrike **ikke** bør innføre kjønnsnøytrale ekteskapslover.

Følgende premisser lå til grunn for kommisjonens arbeid:

A) Et gjennomført **barneperspektiv** der barnas rettigheter står i sentrum, - og ikke voksnes ønsker og krav.

B) En erkjennelse av at erfaringen og forskningen omkring barn i homofile forhold er så mangelfull at man bør handle utifra **føre-vår-prinsippet**. I et dyptgripende spørsmål av denne art er det uansvarlig å innføre irreversible lovendringer når vi har så lite sikker kunnskap. Det finnes svært gode grunner til ikke å forhaste seg. (Et 30 siders engelsk resymé og den 400-siders franske rapporten kan leses på nettstedet www.MorFarBarn.no)

4 Naturordning eller sosial konstruksjon?

Ekteskapet mellom mann og kvinne er ikke en institusjon opprettet av norske lovgivere eller andre autoriteter. Det stabile samlivet mellom mann og kvinne er **biologisk forankret**, og det er en naturordning som alle sivilisasjoner er avhengig av for å overleve.

Å innføre enkjønnede ekteskap kan på den annen side defineres som en **sosial konstruksjon** som verken bygger på biologisk nødvendighet, erfaring eller forskning, - men på en individualistisk og voksenalbasert rettighetsideologi. En kjønnsnøytral, felles ekteskapslov vil innebære at man lar unntaket (enkjønnet ekteskap) omforme og bestemme samfunnets grunnleggende forståelse av familie, ekteskap og samliv. Sannsynligvis er dette på lang sikt verken god familie-, barne- eller sosialpolitikk.

5 Hva sier forskningen?

Hvilken betydning har foreldrenes kjønn for barns oppvekst og utvikling? På tross av hva homofile talspersoner påstår, har vi **minimalt med sikker kunnskap** om barn i homofile forhold – enten de er adoptert eller er biologiske barn.

Omtrent alle studier som finnes, er beheftet med **graverende svakheter**. Man kan derfor ikke trekke allmenne slutninger av dem. Å bygge nasjonal lovgivning på slike studier, vil være direkte uansvarlig. Dette er noen av svakhetene:

- Så å si alle studiene er gjort med noen **få titalls deltakere** og har ingen statistisk signifikans eller tyngde.
- Omtrent alle studiene består av **selv-rekrutterende** deltakere fra aktive homofile miljøer. Deltakerne har meldt seg på ved eget initiativ og er ikke representative.
- Det finnes nesten **ingen lengdestudier** som sier oss noe om langtidsvirkningen av oppvekst i enkjønnede forhold.
- Studiene som har en kontrollgruppe, sammenligner som oftest med barn av **enslige mødre**, og ikke med barn som vokser opp hos mor og far.
- De aller fleste studiene er **utført av homofile** eller av folk som sympatiserer med den homopolitiske agendaen. Så å si ingen studier er gjennomført av forskerteam med folk som har ulikt ideologisk ståsted.
- Studiene som finnes, er nesten utelukkende gjort med **biologiske barn** av lesbiske mødre. Disse barna kjenner som regel sin far og har ofte hatt de første leveårene sammen med både mor og far. Slike barn befinner seg i

en fundamentalt annen situasjon enn barn som blir adoptert eller er resultat av kunstig befruktning.

- Om barn som vokser opp med **homofil far**, eller som er **adoptert fra utlandet** inn i et lesbisk eller homofilt forhold, finnes det praktisk talt ingen forskning.

Hvis man ønsker å vite mer om forskningssituasjonen, bør man kontakte **NOVA-instituttet**, f.eks. Bera Ulstein Moseng. Å stole på LLH's ensidige framstilling er ikke å anbefale.

6 Diskriminering eller retorikk?

En del debattanter framstiller felles ekteskapslov som om det var et spørsmål om diskriminering og toleranse, menneskerettigheter og likeverd. En slik retorikk er usaklig.

Det er verken diskriminerende eller intolerant å definere ekteskapet som et samliv mellom mann og kvinne, og partnerskap som et samliv mellom personer av samme kjønn. Siden **forutsetninger** og **utgangspunkt** for enkjønnet og tokjønnet samliv er forskjellig, dreier det seg om en **saklig og velbegrunnet forskjellsbehandling** – ikke om diskriminering.

En relevant **parallell**: Mannlige utøvere blir ikke diskriminert i idrettsøvelser fordi de ikke får lov til å konkurrere mot kvinner. Siden forutsetninger og utgangspunkt er forskjellig, er det en saklig og velbegrunnet forskjellsbehandling.

Å definere enkjønnet og tokjønnet samliv som identiske samlivsformer, og å regulere dem i samme lov, er en **manipulering med realitetene** som samfunnet ikke er tjent med på lang sikt.

For øvrig mener alle seriøse aktører i denne debatten at homofile, bifile, polyfile, transseksuelle og andre minoriteter har **nøyaktig samme menneskeverd** som alle andre. Det berører ikke deres menneskeverd at ekteskapet bevares som en samlivsform mellom mann og kvinne.

7 Hvor mange gjelder det?

I 2005 fantes det ifølge Statistisk Sentralbyrå **1275** lesbiske og homofile par som levde i registrert partnerskap. Det er godt under **én promille** av den voksne befolkning her i landet. På de 14 årene som er gått siden Partnerskapsloven ble innført i Norge, er det med andre ord bare ca 5% av de homofile som har benyttet seg av denne samlivsordningen.

Av de 1275 partnerskapene er det ifølge Statistisk Sentralbyrå **109 par som har barn**. Hvis de i gjennomsnitt har 2 barn hver, tilsvarer det en femtedels promille av barna i Norge. I en by som Horten, med rundt fem tusen barn, bør altså **ett av barna** med foreldre i registrert partnerskap.

Siden partnerskap gir omtrent de **samme juridiske rettigheter** som homofilt ekteskap vil gi, er det liten grunn til å tro at mange flere vil ønske å inngå homofilt ekteskap enn de som har inngått partnerskap. Og selv med en dobling vil det dreie seg om under to promille av den voksne befolkning.

Selv om antallet homofile ekteskap vil være lite, vil en felles ekteskapslov få **store konsekvenser for hele samfunnet**. Ikke minst vil det merkes i barnehage og skole. Lærebøker, undervisning og eksempler vil framstille enkjønnet og tokjønnet ekteskap som identiske, og potensielt åpne for alle. Samfunnets sosiale *scripts* vil bli radikalt forvandlet. At dette kan føre til økt usikkerhet og forvirring i mange barns kjønnsutvikling, identitet og selvbylde, er ikke usannsynlig.

Er det god familie- og samfunnspolitikk å sette i gang et omfattende ekteskaps-eksperiment med uante konsekvenser for å imøtekomme kravene fra LLH? (Med sine 2 000 medlemmer organiserer faktisk LLH mindre enn 5% av de homofile i Norge). Er det ikke en bedre idé å foreta eventuelle **justeringer i Partnerskapsloven**, adopsjonsloven og/eller bioteknologiloven? Før man omformer hele ekteskapsinstitusjonen, bør Stortinget tenke seg godt om.

8 Særbehandling av homofile?

Å fjerne kjønnsbestemmelsen i ekteskapsdefinisjonen vil på sikt gjøre det vanskelig å nekte diverse andre samlivsformer å bli likestilt med ekteskapet. Hvordan kan man gi spesielle privilegier til homofile, mens man fortsetter å **"diskriminere" andre seksuelle minoriteter** og atferd?

Unge Venstres vedtak høsten 2006 er et ferskt eksempel på en slik tankegang: *"Unge Venstre mener at dagens ekteskaps- og partnerskaps-lovgivning må erstattes av en ny, felles ekteskapslovgivning, som er nøytral i forhold til kjønn og antall."* I **Sverige** har partiet Feministisk Initiativ programfestet en tilsvarende visjon for samlivslovgivningen, og en velkjent professor i statsvitenskap argumenterer varmt for at staten ikke må blande seg opp i kjønn og antall: *"Dags att tillåta bigami"*. (Kronikk på Svenska Dagbladets nettsider.)

Sissel Gran, Norges kanskje mest anerkjente samlivs-rådgiver, er inne på liknende tanker når hun i Aftenposten oktober 2005 skriver at det er helt i orden å invitere en tredje person inn i et kjærlighetsforhold. **LLH** uttrykker seg slik i sin politiske plattform: *"Vi vil støtte alle seksuelle uttrykk som er basert på likeverd og samtykke."*

Prinsipielt sett dreier spørsmålet seg om følgende: *"Hvis man ønsker å **avskaffe hetero-normen** som grunnlaget for ekteskapslovgivningen, **hva vil man da sette i stedet?**"* Hvor går grensen for hva som er 'ekteskap'? Hvorfor beholde *par-normen* hvis man har avskaffet *kjønns-normen*? Svaret er på ingen måte innlysende, særlig hvis den viktigste del av argumentasjonen bygger på mantraet 'diskriminering'.

9 Hva sier Kirken?

Praktisk talt alle religioner definerer mor-far-barn-relasjonen og kjønns polariteten mellom mann og kvinne som to **grunnleggende skaperordninger**. Å omdefinere disse ordningene for å tilpasse seg tidsriktige trender vil være uaktuelt både på kort og lang sikt. I den katolske kirke er ekteskapet mellom mann og kvinne et av kirkens 7 hellige sakramenter. Det er **utenkelig** at denne kirken vil forandre sin grunnleggende teologi – uansett press og sanksjoner .

Det samme kan sies om de aller fleste andre kristne trossamfunn. Det var ikke uten grunn at biskopene i Den norske kirke – inkludert **Rosemarie Køhn** og **Gunnar Stålsett** – både i 2004 og i 2005 **enstemmig** stilte seg avvisende til en kjønnsnøytral ekteskapslov.

10 Konfliktskapende lov?

Med en kjønnsnøytral og felles ekteskapslov er det fare for at konfliktnivået i samfunnet kommer til å heves med flere hakk. Det vil bli **lovstridig å favorisere én ekteskapsform** framfor en annen. Alle de som i ord og handling holder fast på at mor-far-barn-relasjonen står i en særstilling, vil med en slik lov bli potensielle lovbrøttere.

Med en felles ekteskapslov er det sannsynlig at alle som avviser homofile ekteskap, på sikt vil møte ulike former for **yrkesforbud, rettssaker, bøter** og **straffereaksjoner**. Det samme vil være tilfelle med organisasjoner, institusjoner og trossamfunn. LLH's landsstyre vedtok f.eks. i januar 2007 å kjempe for at trossamfunn som ikke vil likestille homofile og heterofile ekteskap, skal miste statsstøtten.

Noen politikere tror at de fleste som er skeptiske til en kjønnsnøytral og felles ekteskapslov, vil forandre mening når loven eventuelt er innført og sanksjonen blir tøffe nok. De tar sannsynligvis grundig feil. **Hundretusener av nordmenn** kommer aldri til å oppgi sin dype overbevisning om at ekteskapet mellom én mann og én kvinne står i en særstilling blant samlivsformene. Er de av den grunn intolerante "kjønnsrasister" som bør marginaliseres og utstøtes av det gode selskap?

Denne teksten er utarbeidet av styringsgruppa i MorFarBarn.no - April 2007